

емпатійність, стресостійкість, красномовство тощо). Саме ці якості досить легко простежуються у школярів, але вони повинні поєднуватися з попередніми двома групами, аби в сукупності забезпечувати успішну управлінську діяльність.

Отже, вибір управлінської професії – серйозний крок, у готовності до якого повинна бути аргументована впевненість як самого учня, так і педагогів, що повинні допомогти йому об'єктивно оцінити свої можливості.

Список використаних джерел:

1. Жалінська І.В., Артерчук В.О. Сучасні підходи до розвитку особистості керівника. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 6. С. 148-153.
2. Полуяктова О. В. Підготовка менеджерів та практиків управління. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2018. Вип. 21. С. 39-43.
3. *Професійна орієнтація старшокласників: теорія і практика: науково-методичний посібник [для вчителів] / За ред. О. В. Мельника. – К.: “Четверта хвиля”, 2009. – Вип. № 1. – 230 с.*

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ УЧНІВ ЗАСОБАМИ КРАЄЗНАВСТВА

*Донець Ю. В., Барбінова А. В.
Полтава, Україна*

Краєзнавство належить до типу комплексних наук. Воно поєднує в собі природознавчі, історичні, мистецтвознавчі відомості, факти з історії літератури та науки. Єдність цих наук навколо краєзнавства полягає в тому, що одна місцевість містить відомості з різних наук, що становлять комплексне уявлення. Визначна особливість та сила краєзнавства в тому, що воно приділяє велику увагу окремим персоналіям, історії науки, історії літератури, історії архітектури місцевого оточення.

Наукові основи проблеми патріотичного виховання досліджувалися в працях класиків педагогічної науки Г. Ващенко, О. Духновича, А. Макаренка, І. Огієнка, С. Русова, Г. Сковороди, В. Сухомлинського, К. Ушинського та ін.

Краєзнавство – це комплекс наукових дисциплін, різних за змістом і методами дослідження, таких, що ведуть до єдиної мети – наукового і всебічного пізнання краю [3].

Краєзнавчі дослідження сприяють підвищенню культурного рівня широкого кола громадськості шляхом створення нових та поповнення існуючих музейних та архівних колекцій, співпраці зі спеціалістами,

вивченню наукової літератури. Краєзнавча діяльність ґрунтується на фактах в області історії, мистецтвознавства, літературознавства, природознавства. У збиранні краєзнавчих матеріалів можуть приймати участь як висококваліфіковані вчені різних спеціальностей, так і учні шкіл різного віку за завданням більш досвідчених дослідників, вчителів.

Основними джерелами краєзнавства є:

– краєзнавча бібліографія – інформація про літературу регіону, яка вийшла в минулому, або виходить тепер. Її завданням є виявлення, облік і характеристика краєзнавчої літератури. Краєзнавча бібліографія досить різноманітна за видом видань, за призначенням і повнотою відбору літератури, за періодичністю випуску і періодом, який охоплюється а також за тематикою. Майже в усіх обласних, а також у багатьох міських і районних бібліотеках, крім загальних каталогів, є спеціальні каталоги краєзнавчої літератури;

– картографічні джерела (архіви музеїв, державні архіви) – слугують як джерелом інформації, так і засобом для демонстрації результатів, одержаних іншими способами;

– усні джерела – усна народна творчість: казки, легенди, думи, пісні, прислів'я, приказки тощо. До усних джерел можна також віднести і бесіди, у вигляді зустрічей з певними людьми;

– офіційні джерела – документальна спадщина. Крім того, архіви можуть бути в музеях (державних, громадських, художніх, меморіальних, краєзнавчих) та бібліотеках.

– статистичні джерела;

– спостереження – огляд різноманітних об'єктів і процесів;

– друковані джерела – підручники, довідники, енциклопедії, путівники, карти, журнали, газети тощо;

– пам'ятки історії та культури, пов'язані з історичними подіями в житті краю, розвитком суспільства і держави, а також твори матеріальної і духовної діяльності, які мають історичну, наукову, художню та іншу культурну цінність [2].

Сучасними науковими дослідженнями встановлено, що краєзнавство виконує такі основні функції:

– *педагогічна* – показує краєзнавство як дидактичний принцип, за допомогою якого можна підвищити ефективність навчально-виховного процесу в освітніх закладах, успішно отримувати знання про природу й життєдіяльність людини, допомагати формувати практичні уміння і навички;

– *навчальна* – показує краєзнавство як окремий базовий курс елементарних природничих наук, з яких починається вивчення систематичних курсів історії, географії.

– наукова – визначає краєзнавство як структурну складову географічної науки з усіма притаманними їй методами дослідження. Виступає як важливий інструмент комплексного пізнання певної території, що фактично визначає його предмет та наукові засади. Теорія наукового краєзнавства органічно пов'язана з теорією географічної науки, насамперед, із країнознавством. Відмінність між ними полягає не в теорії, а в масштабах територіального об'єкта дослідження.

Краєзнавство є важливим чинником патріотичного виховання підростаючого покоління. Патріотичне виховання належить до пріоритетних напрямів національної системи виховання і передбачає формування патріотичних почуттів, любові до свого народу, глибокого розуміння громадянського обов'язку, готовності відстоювати державні інтереси Батьківщини. До засобів патріотичного виховання належать рідна мова, вітчизняна історія, українська література, рідна природа, українська культурно-духовна спадщина тощо.

Патріотизм – це глибинне усвідомлення індивідом своєї єдності з Батьківщиною як окремою духовною, суспільно-політичною, економічною, культурною, територіальною і т. п. цілісністю. Визнання себе часткою цієї цілісності породжує явище патріотизму. Непатріотичних держав та націй просто не існує.

Л. Козаченко та Ж. Клименко пропонують декілька категорій поняття «патріотизм». У широкому соціально-культурному розумінні патріотизм трактується як активна причетність до її історії, культури, її досягнень і проблем. Як сутнісних суб'єкта патріотизму виступає особистість, соціально-значущим завданням, якої є усвідомлення своєї історичної, культурної, національної та духовної приналежності до Батьківщини [1].

Розглядаючи історію становлення краєзнавства у педагогічній діяльності, педагогічне обґрунтування ідеї вивчення краєзнавства в школі знаходимо в працях видатного чеського педагога Я. Коменського та французького філософа Ж.-Ж. Руссо. Теоретичні засади розробив у своїх працях відомий український педагог К. Ушинський, який уперше дає визначення краєзнавства як педагогічного поняття, виділяючи в ньому суспільно-економічний, освітньо-виховний і методичний аспекти. Він обґрунтовує необхідність вивчення в початковій школі предмета, який називає «Батьківщинознавством», указуючи на потребу пізнання своєї місцевості у взаємозв'язку з працею й побутом населення.

Органічне з'єднання навчальної та краєзнавчої роботи зі вивчення сторінок історії та культури рідного краю започатковує у дітей любові до Батьківщини, бо по-справжньому любити можна те, що дуже добре знаєш. Активне включення дітей в діалог з навколишнім світом сприяє розвитку їх творчих здібностей, самостійності і відповідальності. В результаті краєзнавчої діяльності в учнів формується почуття

патріотизму, виховуються такі якості, як гордість за рідний край, бережливе ставлення до історичних культурних пам'яток та бажання примножувати здобутки української культури.

Список використаних джерел:

1. Козаченко Л., Клименко Ж. *Формування національної свідомості дошкільників засобами музейної педагогіки. Вихователь-методисті дошкільного закладу. 2009. №4. С. 11–16.*
2. Кондратенко Р. В. *Виховання креативної особистості дошкільника засобами музейної педагогіки. 2012. №3 (36). С. 33–36.*
3. Червінська І. Б. *Методика виховної роботи в початковій школі: теорія і практика: навчально-методичний комплекс. Івано-Франківськ: В-во «Симфонія Форте», 2013. – 332 с.*

**КЕРІВНИК НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК МЕНЕДЖЕР
ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

*Єзерський І. С.
Полтава, Україна*

Проблема підвищення ефективності освітнього процесу шляхом розвитку інноваційного стилю управління загальноосвітнього навчального закладу, який спрямований на реформування школи є надзвичайно актуальним. На думку Л. Даниленко освітня інновація це процес створення, поширення й використання нових засобів для вирішення важливих педагогічних проблем; результат творчого пошуку оригінальних нестандартних розв'язків для різноманітних педагогічних проблем; актуальні, значущі й системні новоутворення, які виникають на основі різноманітних ініціатив і нововведень, що стають перспективними в контексті еволюції освіти і позитивно впливають на її розвиток; продукти інноваційної освітньої діяльності, які характеризуються процесами створення, розповсюдження та використання нового засобу в галузі педагогіки та наукових досліджень; різні нововведення в діяльності навчально-виховних закладів, у здійсненні навчально-виховного процесу [2; 3].

Інновації в управлінні закладу освіти дозволяють підняти на більш високий рівень планування, організацію та інші управлінські функції керівника, удосконалити організаційну структуру школи, що створює сприятливі умови для професійного і творчого зростання педагогів, впливає на якість навчально-виховного процесу, підвищує конкурентоспроможність шкільного закладу [1].

Сучасний директор загальноосвітнього навчального закладу має забезпечувати випереджальний, інноваційний характер навчання: